

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедр
«31» серпня 2023 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКЗП 1.1.2 «УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ»
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність для всіх ОП університету

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Українознавчі студії» для спеціальності

- 012 – Дошкільна освіта
- 014 – Середня освіта
- 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
- 032 – Історія та археологія
- 034 – Культурологія
- 035 – Філологія
- 051 - Економіка
- 052 – Політологія
- 053 – Психологія
- 054 – Соціологія
- 055 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
- 056 – Міжнародні економічні відносини
- 061 – Журналістика
- 073 – Менеджмент
- 081 – Право
- 101 – Екологія
- 111 – Математика
- 124 – Системний аналіз
- 227 – Фізична реабілітація
- 242 – Туризм
- 013 – Початкова освіта
- 125 – Кібербезпека

Розробники:

Сабадаш Юлія Сергіївна – доктор культурології, професор кафедри культурології МДУ;

Нікольченко Юзеф Мойсейович – доцент кафедри культурології МДУ;

Демідко Ольга Олександрівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології МДУ; Арабаджи Світлана Сергіївна - кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології МДУ;

Новікова Світлана Віталіївна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології МДУ;

Шипік Наталя Феофанівна - кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології МДУ;

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Нормативна			
Модулів – 2	ОП	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 2		1-й		1-й	
Загальна кількість годин - 90		Семестр			
	1-й		1-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 6	Освітній рівень бакалавр	Лекції			
		20		8	
		Практичні, семінарські			
		20		8	
		Самостійна робота			
		80		104	
Вид контролю:					
екзамен		екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 40/80/24.
 для заочної – 16/104/24.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - сформувати у здобувачів систему знань про унікальність української історії та культури, її роль та місце в світовому історико-культурному просторі; про формування української нації та розвиток інших етнічних спільнот; про історію української державності, національно-культурні процеси, що складають змістовий пласт історії України відсередньовіччя до початку ХХІ ст.

Завдання курсу:

- сформувати у здобувачів розуміння унікальності національного культурного простору на основі з'ясування проблеми культурогенезу;
- познайомити з основними досягненнями української культури в її діахронному вимірі;
- виявити детермінованість та закономірності культурного процесу,
- оцінити історичний розвиток культури на основі порівняння української культури з європейською та світовою;
- оцінити еволюцію мистецького розвитку в контексті проблеми співвідношення традиції і новаторства;
- виховання у здобувачів на фактах історії України почуття національної гідності, патріотизму;
- виховання у здобувачів почуття відповідальності за вивчення історії України, як основи для засвоєння широкої системи історичних знань;
- вивчати історичний процес за принципом історизму, об'єктивності та науковості;
- сформувати нове історичне мислення шляхом співставлення полярних точок зору і різних фактів;
- розвинути вміння аналізувати історичний матеріал, робити ґрунтовні висновки, використовуючи різні типи історичних джерел;
- навчити розрізняти історичний факт від історичного міфу, викривати стереотипи, упередженість, необ'єктивність;
- розвинути вміння робити виважені висновки та самостійні оцінки історичних подій, явищ;
- толерантно сприймати багатоетнічні, полікультурні явища національної та світової історії;
- розглядати історію України у європейському та світовому контекстах;
- формувати національну самобутність і почуття патріотизму.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Реалізація поставлених завдань спрямована на сприяння всебічному розвитку здобувачів як особистостей, підготовку фахівців з високою естетичною культурою та високими моральними якостями, ознайомлення у найбільш концентрованій формі з історією та духовними надбаннями українського народу у процесі його розвитку і зв'язках з іншими народами. Нормативна навчальна дисципліна загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Базові знання шкільного курсу з історії України. Викладення курсу сприяє засвоєнню курсів суспільно-політичного та філософського спрямування, зокрема «Етика та естетика», «Філософія», «Політологічні студії», «Українська державність», «Теорія держави і права», «Конституційне право України» тощо.

Змістові модулі :

1. Історія України
2. Історія української культури

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: нормативна дисципліна загальної підготовки.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК03. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p>
Спеціальні компетентності	<p>СК01. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p> <p>СК03. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.</p>
Результати навчання	<p>РН01. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.</p> <p>РН02. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Сучасний погляд на давню, середньовічну та ранньомодерну історію України.

Предмет і завдання курсу. Природно-географічні чинники української історії. Українські землі у полі зору античної цивілізації. Перші державні утворення на території України. Київська Русь та Галицько-Волинська держава. Князі Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Данило Галицький в українській історії. Литовсько-польський період української історії 1340 – 1569 рр.). Козацтво та Кримський ханат в історії України XV – першої половини XVII ст. Запорозька Січ. Українські землі під владою Королівства Польського (1569 – 1647 рр.). Львівське та Київське церковні братства. Острозька колегія та Києво-Могилянська академія. Формування української національної ідентичності. Українське Приазов'я у стародавні часи, в добу середньовіччя та раннього нового часу.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. - 8-ме вид., доп. – Академія, 2021. – 640 с.
2. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. – 432 с.
3. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
4. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Саміт-книга, 2021. – 472 с.
5. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Клочко]. - Перероб. і допов. вид. - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. – 509 с.
6. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. К.: Кліо, 2020 – 688 с.
7. Плохій, Сергій; Мицик, Юрій. Як козаки Україну боронили. Київ: Кліо, 2018 р. – 368 с.
8. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2022. Книга 1. – 800 с.
9. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2023. Книга 3. – 844 с.

Тема 2. Українські землі від середини XVII до початку XX ст. в сучасній історіографії.

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. Гетьман Богдан Хмельницький і становлення козацької держави. Руїна Гетьманщини в українській історії другої половини XVII ст. Українські землі у XVIII ст. Гетьмани І.Мазепа та П.Орлик у боротьбі за суверенітет козацької держави. Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі: причини і наслідки.

Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у XIX – на початку XX ст. Процеси суспільної модернізації на українських землях. Національний та соціальні руху на українських землях у XIX – на початку XX ст. Т.Шевченко, М.Костомаров, В.Антонович, М.Драгоманов, М.Грушевський в українському національному відродженні. Україна в роки Першої світової війни. Українське Приазов'я від середини XVII до початку XX ст.

Література

1. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. – 432 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. - 8-ме вид., доп. – Академія, 2021. – 640 с.
3. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
4. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Саміт-книга, 2021. – 472 с.
5. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Клочко]. - Перероб. і допов. вид. - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. – 509 с.

6. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. К.: Кліо, 2020 – 688 с.
7. Плохій, Сергій; Мицик, Юрій. Як козаки Україну боронили. Київ: Кліо, 2018 р. – 368 с.
8. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2023. Книга 3. – 844 с.

Тема 3. Новітня історія України в сучасному дискурсі.

Україна на початку Новітньої історії. Українська революція 1917 – 1921 рр. Громадянська війна. Україна в 20-30-і рр. ХХ ст. Політика більшовицької влади на українських землях у 1921 – 1939 рр. Сталінський тоталітарний режим в українських землях. Радянська індустріалізація, колективізація та суспільні деформації в Україні. Політичні репресії 30-х років та Голодомор 1932 – 1933 рр. Українське Приазов'я між двома Світовими війнами. Західноукраїнські землі у складі Другої Речі Посполитої, Чехословацької Республіки та Румунського королівства. Створення організації українських націоналістів. Карпатська Україна. Україна у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Україна в період кризи комуністичної системи в другій половині 40-х – наприкінці 80-х рр. ХХ ст.

Незалежна Українська держава у 90-ті рр. ХХ – на початку ХХІ ст. Крах СРСР. Проголошення незалежності України. Розбудова незалежної Української держави. Україна у сучасних міжнародних відносинах. Українська діаспора. Суспільно-політичний розвиток Української держави на початку ХХІ ст. Конституція України – основний закон незалежної держави. Проблеми соціально-економічного розвитку України на початку ХХІ ст. «Помаранчева» революція. Євромайдан. Революція Гідності. Антитерористична операція на сході України. Українське Приазов'я в незалежній Українській державі у 90-ті рр. ХХ – на початку ХХІ ст.

Література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. - 8-ме вид., доп. – Академія, 2021. – 640 с.
2. Бойко О.Д. Новітня історія України. 2014 - 2023 рр.: Навч. посіб. – К., 2023. – 224с.
3. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. – 432 с.
4. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Саміт-книга, 2021. – 472 с.
5. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Ключко]. - Перероб. і допов. вид. - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. – 509 с.
6. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. К.: Кліо, 2020 - 688 с.
7. Плохій С. Російсько-українська війна. Повернення історії - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2023. - 400 с.
8. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2022. Книга 1. 800 с.
9. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2022. Книга 2. 803-1526 с.
10. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2023. Книга 3. 844 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 1. Національна культура у світовій культурологічній парадигмі. Український культурогенез

Визначення поняття «культура». Матеріальна і духовна культура. Взаємозв'язок культури з іншими сферами людської діяльності та їх взаємовплив. Типи культур. Форми культури.

Поняття культурогенезу. Теорії культурогенезу. Трудова теорія . Ф. Енгельс. Ігрова концепція Й. Гейзінга, Г.-Г. Гадамер. Символічна теорія Е. Кассірера. Психоемоційна концепція З. Фрейда. Рушійні сили культурогенезу. Культурно-історичні зони України. Взаємозв'язок культурогенезу та етногенезу. Теорії походження українського народу. Міграційна. Автохтонна. Компромісна. Сучасний стан проблеми прабатьківщини слов'ян в історичній літературі. Походження етнонімів «Русь» та «Україна».

Література

1. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
2. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.
4. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.
5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
6. Історія української культури (XX століття): ілюстрована хрестоматія. За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

Тема 2. Духовна культура стародавнього населення України. Міфологічна модель слов'янського світу

Утвердження найдавнішої системи світогляду. Розвиток засад раціональних знань та мистецтва.

Духовна культура епохи неоліту.

Світогляд носіїв трипільської культури. Кочівницькі та античні (греко-римські) впливи на українську культуру.

Індоевропейські традиції у слов'янській культурі. Міфологічний простір слов'янського язичництва. «Велесова книга».

Своєрідність емоційно-поетичного світосприймання слов'ян як стимул розвитку народної фантазії, образотворчого мистецтва, усного епосу.

Література

1. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
2. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.

4. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.
5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
6. Історія української культури (XX століття): ілюстрована хрестоматія. За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

Тема 3. Етапи формування та розвитку української культури (IX- XVIII ст.)

Давньоруське світобачення у контексті східнохристиянської моделі. Сакральність культури Київської Русі. Пізнє язичництво та розвиток традиційної культури. Русь і культурний простір України.

Європейський Ренесанс і староукраїнська гуманістична традиція.

Формування української народності. Розвиток південнослов'янської (української) мови.

Центри культури: Львів, Київ, Луцьк, Острог, Чернігів. Початок кириличного книгодрукування (Швайпольт Фіоль, Франциск Скорина, Іван Федоров). Львівська, Дерманська, Острозька друкарні. Література: житійна, полемічна, хронікальна, світська, віршування.

Річ Посполита і посилення культурного тиску на український народ. Релігійне питання. Братства та їх роль у національно-культурному житті. Школи. Острозький колегіум. «Статті для заспокоєння руського народу». П.Могила та його культурна спадщина.

Архітектура, малярство, різьблення, художнє лиття, ювелірна справа. Побут і традиції українського народу.

Реалії Нового часу української історії. Українська барокова культура. Культурні аспекти феномена українського козацтва.

Роль Києво-Могилянської академії у культурному єднанні слов'янських народів. Заснування Львівського університету та колегіумів на Лівобережжі.

Розвиток літератури: проповідницької, панегіричної, поезії, драматургії. Козацькі літописи.

«Мазепинський стиль» в архітектурі. Національна архітектурна школа: І.Зарудний, І.Григорович-Барський, С.Ковнір, Б.Растреллі.

Українське просвітництво. Філософська думка: Ф.Прокопович, Г.Сковорода, В.Капніст, С.Климовський. Музика: М.Березовський, Д.Бортнянський, А.Ведель, М.Ділецький. Образотворче мистецтво: Д.Левицький, В.Боровиковський, А.Лосенко. Основні прояви театрального мистецтва: інтермедії і вертепна драма.

Г.Калиновський і початок української етнографії.

Меценатство: І.Мазепа, І.Скоропадський, К.Розумовський, О.Безбородько. Традиції і життєдіяльність етносу.

Література

1. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
2. Європейська та українська культура в нарисах: Навчальний посібник /За ред. Цехмістро І.З, Штанько В.І., Старовойт В.С., Леонтьєвої В.М.. – К.: Цент навчальної літератури, 2003. – 320 с.
3. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
4. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.

5. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.
6. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
7. Історія української культури (XX століття): ілюстрована хрестоматія. За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

Тема 4. Національно-культурне відродження XIX ст.

Україна у складі двох імперій. Початок українського національного відродження: «Руськатрійця», «Кирило-Мефодіївське товариство», «Галицька матиця», «Собор руських вчених».

Становлення нової української літератури: І.Котляревський, Г.Квітка-Основ'яненко, Є.Гребінка; музичної спадщини – С.Гулак-Артемівський; театру – К.Соленик.

Романтизм в українській культурі. Творчість Т. Шевченка.

Збирання археологічних, історичних пам'яток і фольклору. Перші музейні заклади в Одесі, Миколаєві, Львові, Києві, Катеринославі.

Розвиток освіти і науки: Харківський (1805), Київський (1834), Новоросійський (Одеса, 1865) університети; Товариства дослідників губерній.

Наука у системі культури. Історики: Д.Бантиш-Каменський, М.Маркевич, М.Костомаров, В.Антонович, М.Драгоманов, Д.Багалій, М.Грушевський, Д.Яворницький; археологи, етнографи і фольклористи: В.Хвойко, Ф.Вовк, М.Церетелев, М.Максимович, І.Срезневський, А.Метлинський, П.Чубинський, Я.Головацький; філологи і літературознавці: І.Могильницький, О.Потебня, Б.Грінченко, С.Єфремов, А.Кримський. Львівський університет і Наукове товариство ім.Т.Г. Шевченка.

Діяльність національно-просвітницьких товариств: Громади, «Руху хлопоманів», «Просвіти», «Братства тарасівців», «Руху українофілів».

Український реалізм. Репресії російського самодержавства. Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський акт 1876 р.

Створення у 1863 р. П.Чубинським і М.Вербицьким пісні «Ще не вмерла Україна», яка стала державним гімном незалежної України.

Література: М.Вовчок, П.Мирний, І.Франко, В.Стефаник, І.Нечуй-Левицький, Ю.Федькович, М.Кропивницький, М.Старицький, М.Коцюбинський, Л.Українка.

Театр Тобілевичів. Музика: М.Лисенко, К.Стеценко, М.Леонтович. Образотворче мистецтво: М.Пимоненко, М.Ярошенко, І.Сошенко, І.Рєпін, І.Жакевич.

Альманахи: «Русалка Дністрова», «Громадський друг», «Основа», «Вік», «Час», «Ранок»,

«Дзвін», «Ластівка», «Киевская старина». Розвиток народної творчості.

Література

1. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
2. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.
4. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.

5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
6. Історія української культури (XX століття): ілюстрована хрестоматія. За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

Тема 5. Новітня українська культура. Культура незалежної України

Українська культура на початку XX ст. Культурна діяльність національного спрямування. Декадентство у літературі і образотворчому мистецтві. Діяльність Центральної Ради, Гетьманату П.Скоропадського і Директорії УНР у галузі культури під час Національно-демократичної революції 1917-1920 рр. Перемога радянської влади і процес створення пролетарської культури в Україні у 1920-1922 рр. Боротьба за ліквідацію неписьменності. Утворення СРСР. Українізація і національне відродження. «Новаторські двадцяті». Діяльність ВУАН. Реформи в освіті. Літературні об'єднання: ВАПЛІТЕ, «Гарт», «Плуг», «Нова генерація». Театри ім.І.Франка і «Березиль» О.Курбаса. Кінострічки О.Довженка, І.Кавалерідзе.

«Розстріляне відродження». Сталінський тоталітаризм. Масові репресії діячів української науки, освіти і культури. Ліквідація здобутків українізації.

Голодомор 1932-1933 рр. та руйнація в Україні основ традиційної культури. Політика штучного формування в СРСР культури «соцреалізму». Важке становище української культури на західноукраїнських землях у 1921-1940 рр. Трагедія радянського народу у роки Другої світової війни. Масове знищення культурних цінностей на окупованих фашистами українських землях.

Повоєнна культура України. «Жданівщина» та її наслідки для української культури. Хрущовська «відлига». Дисидентство. Розвиток української радянської культури у 70-80-х роках, досягнення і проблеми. Демократизація духовного життя в Україні у процесі «перебудови» М.Горбачова. Утворення ТУМ ім. Т.Г.Шевченка (пізніше товариство «Просвіта»), «Народного руху України за перебудову». Уведення в дію 1989 р. «Закону про мови в Українській РСР».

Тенденції сучасного культурного розвитку. Деідеологізація українського суспільства. Прийняття Верховною Радою України 17 лютого 1992 р. «Основ законодавства про культуру» та низки законів щодо реформування або вдосконалення галузі науки, освіти, інформаційної діяльності, збереження історичної спадщини. Мовне питання в Україні, його політизація. Релігійне життя. Розкол православної церкви на УПЦ Московського патріархату, УПЦ Київського патріархату, УАПЦ та його негативний вплив на духовну сферу. Реорганізація системи вищої освіти. Перехід на ступеневу вищу освіту. Утворення широкої мережі недержавних ВНЗ. Засоби масової інформації в умовах демократизації та комерціалізації інформаційного простору. Доступ до всесвітньої мережі Інтернет. Книговидавнича галузь та її проблеми. Молодіжний рух в Україні і культура.

Культура в умовах ринкових відносин: позитивний і негативний досвід. Проблеми культури в українському селі та збереження традиційної культури. Сучасний український реалізм і модернізм у літературі і мистецтві. Масова культура. Культура діаспори та її взаємозв'язок з культурою України.

Українська культура як складова світового культурного простору. Загальна специфіка нового культурного етапу в Європі у XXI столітті. Глобалізаційні процеси у сучасній європейській культурі. Культурний імперіалізм. Міжкультурні непорозуміння як основа світових конфліктів XXI століття.

Партнерство Європейського Союзу та України у галузі культури: історія, досягнення, проблеми. Шляхи європейської інтеграції української культури.

Інтеграція України у європейський інформаційний простір: досвід і перспективи. Участь

України в європейських фестивалях і конкурсах музичної культури. Український і європейський кінематограф: проблеми розвитку на сучасному етапі. Український авангард і європейське образотворче мистецтво на початку ХХІ ст. Маріупольський державний університет у контексті української культурної євроінтеграції.

Література

1. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
2. Історія української культури. Курс лекцій для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до ХІХ століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.
4. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.
5. Історія української культури (від стародавніх часів до ХІХ століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
6. Історія української культури (ХХ століття): ілюстрована хрестоматія За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ												
Тема 1. Сучасний погляд на давню, середньовічну гараньномодерну історію України.	16	4					12	17	2		-	15
Тема 2. Українські землі від середини XVII до початку XX ст. в сучасній історіографії.	20	4		2		8	14	20	2		2	16
Тема 3. Новітня історія України в сучасному дискурсі.	24	2		8			14	23			2	21
Разом за змістовим модулем 1	60	10		10		8	40	60	4		4	52
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ												
Тема 1. Національна культура у світовій культурологічній парадигмі. Український культурогенез	10	2		-			8	11		1		10
Тема 2. Духовна культура стародавнього населення України. Міфологічна модель слов'янського світу	12	2		2			8	11			1	10
Тема 3. Етапи формування розвитку української культури (IX-XVIII ст.)	14	2		4		16	8	12	1		1	10
Тема 4. Національно-культурне відродження XIX ст.	12	2		2			8	12	1		1	10
Тема 5. Новітня українська культура. Культура незалежної України	12	2		2			8	14	1		1	12
Разом за змістовим модулем 2	60	10		10		16	40	60	4		4	52
Загальна кількість годин	120	20		20		24	80	120	8		8	104
Підсумковий контроль	екзамен											

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
Змістовий модуль 1. Історія України				
1.	<p>Національно-визвольна війна українського народу серед. XVII ст. становлення Гетьманщини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини Національно-визвольної війни українського народу. 2. Початок Національно-визвольної війни, її характеристика та періодизація. 3. Становлення козацької держави. Зборівський договір. 4. Суперечності розвитку Війська Запорізького у 1649 – 1654 рр. Переяславсько-Московський договір. 5. Військово-політичне становище Гетьманщини у 1654-58 рр. Гадяцький трактат 1658 р. Наслідки та історичне значення національно-визвольної війни. 	<p>Ознайомитися з основними подіями Національно-визвольної війни середини XVII ст. та її місцем в українській історії</p>	2	РН01 РН02
2.	<p>Українська революція 1917 – 1921 рр.</p> <p>1. Утворення Центральної Ради та підготовчий період її діяльності:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) склад, статус, національна програма; б) скликання Всеукраїнського Національного Конгресу; в) I та II Універсали; г) відносини з Тимчасовим Урядом. <p>2. УНР у період Центральної Ради:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) спроба більшовицького перевороту в Україні після Жовтневого перевороту в Росії та проголошення УНР; б) Всеукраїнський з'їзд рад та Перша війна Радянської Росії проти УНР; в) переговори в Брест-Литовському і проголошення УНР самостійною державою. г) повернення Центральної Ради до Києва та її занепад. <p>3. Українська держава П.Скоропадського:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) переворот 29 квітня 1918 р.; б) особливості внутрішньої і зовнішньої політики гетьманського уряду; в) боротьба проти гетьманського режиму. <p>4. УНР за часів Директорії:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) утворення Директорії, її склад; б) відновлення УНР і особливості внутрішньополітичного і зовнішньополітичного курсу Директорії; в) Друга війна Радянської Росії проти УНР. Війна УНР з білогвардійцями. <p>5. ЗУНР:</p>	<p>Визначити специфіку етапів Української революції 1917-1921 рр.</p>	2	РН01 РН02

	<p>а) повстання у Львові, проголошення ЗУНР;</p> <p>б) польсько-українська війна;</p> <p>в) прорахунки і здобутки уряду ЗУНР.</p>			
3.	<p>Рух Опору в Україні у період Другої світової війни.</p> <p>1. Особливості формування і діяльності радянського підпілля та партизанських загонів у 1941 – 1942 рр.</p> <p>2. Радянський партизанський рух у 1943 – 1944 рр. (Керівники, форми й методи боротьби).</p> <p>3. ОУН(м) та ОУН(р) напередодні нападу Німеччини на СРСР.</p> <p>4. Акт проголошення незалежності української держави (1941 р.) та його значення. Похідні групи ОУН.</p> <p>5. Формування та основні напрямки боротьби Української повстанської армії. Роман Шухевич.</p>	Вивчити течії руху опору в Україні в роки Другої світової війни	2	RH01 RH02
4.	<p>Україна періоду хрущовської «відлиги».</p> <p>1. Процеси десталізації в суспільно-політичному житті України</p> <p>а) входження Кримської області до складу України;</p> <p>б) реабілітація жертв політичних репресій; в) ХХ та ХХІІ з'їзди КПРС та їх вплив на лібералізацію суспільно-політичного життя України;</p> <p>г) половинчастість та незавершеність політики десталізації в Україні.</p> <p>2. Перетворення в економіці.</p> <p>3. Розвиток соціальної сфери.</p> <p>4. Шістдесятники.</p>	Вивчити суспільно-політичні процеси в Україні в 50-х – 60-х рр. ХХ ст.	2	RH01 RH02
5.	<p>Розбудова незалежної Української держави.</p> <p>1. Державотворчі процеси в умовах незалежності. Прийняття Конституції України.</p> <p>2. Соціально-економічний розвиток незалежної України 1991-2004 рр.</p> <p>3. Відродження української національної культури. Релігія і церква в умовах незалежності.</p> <p>Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку України.</p> <p>5. Зовнішня політика незалежної України.</p>	Ознайомитися з основними етапам державотворення незалежної України	2	RH01 RH02

Змістовий модуль 2. Історія Української культури					
1.	<p>Тема 1. Українська культура Середньовіччя і Ренесансу (IX–перша пол. XVII ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості культури Київської Русі. 2. Роль християнства в культурному розвитку Київської Русі. 3. Писемність, освіта і література Київської Русі. 4. Мистецькі традиції Київської Русі в українській культурі. 5. Розвиток культури на теренах Галицько-Волинської держави. 6. Україна в культурній системі Європи доби Ренесансу. 7. Місце і роль Острозького колегіуму в українській культурі. 8. Українське початкове друкарство. 9. Українське мистецтво доби Ренесансу. 10. Культура українського козацтва (друга пол. XV–перша пол. XVII ст.) 	<p>Ознайомитися особливостями української культури Середньовіччя і Ренесансу.</p>	3	2	RH01 RH02
2.	<p>Тема 2. Культура Бароко і Просвітництва України (друга пол. XVII–XVIII ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національно-культурне відродження в українській культурі Бароко і Просвітництва. 2. Місце і роль Києво-Могилянської академії в культурі України другої половини XVII–XVIII ст. 3. Феномен Бароко в українській культурі. 4. Українська барокова архітектура та її особливості. 5. Образотворче барокове мистецтво України. 6. Творчість Г. Сковороди. 7. Особливості архітектури України доби Просвітництва. 8. Образотворче мистецтво. Творчість Т. Калинського, Д. Левицького, А. Лосенка, В. Боровиковського, І. Мартоса. 9. Музичне мистецтво Просвітництва в Україні. Творчість М. Дилецького, М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя. 10. Козацтво як явище української барокової культури (друга пол. XVII–друга пол. XVIII ст.) 	<p>Визначити особливості української культури Бароко і Просвітництва.</p>		2	RH01 RH02

3.	<p>Тема 3. Український романтизм і реалізм XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національно-культурне відродження в Україні XIX ст. 2. Освіта і наука в Україні XIX ст. 3. Розвиток літератури в Україні XIX ст. 4. Естетичні засади в мистецтві українського романтизму (перша пол. XIX ст.). 5. Літературна і мистецька творчість Т. Г. Шевченка. 6. Українська культура доби реалізму (друга половина XIX ст.). 7. Діяльність національно-культурних об'єднань в Україні у другій пол. XIX ст. 8. Реалізм в українському образотворчому мистецтві. 9. Українське музичне мистецтво доби реалізму. 10. Український професійний реалістичний театр. 	Вивчити особливості українського романтизму і реалізму XIX ст.	2	PH01 PH02
4.	<p>Тема. Новітня українська культура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тенденції розвитку української культури у період Національно-демократичної революції 1917–1921 рр. 2. Українське національно-культурне Відродження (20-ті рр. XX ст.) 3. Олесь Курбас і театр «Березіль». 4. Український авангард у мистецтві. 5. «Розстріляне Відродження» в українській культурі 30-х–50-х рр. 6. «Соціалістичний реалізм» та його вплив на розвиток українського мистецтва. 7. Образотворче мистецтво України другої пол. XX ст. 8. Музичне мистецтво України у XX ст. 9. Український театр другої половини XX ст. 10. Розвиток українського кіномистецтва у XX ст. 	Ознайомитися з особливостями новітньої української культури.	2	PH01 PH02

5.	<p>Тема. Культура незалежної України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тенденції розвитку сучасної української культури. Законодавство України про культуру. 2. Мовне та релігійне питання у незалежній Україні. 3. Гуманізація сучасної української вищої освіти та розвиток науки. 4. Сучасне образотворче мистецтво. 5. Розвиток літератури у сучасній Україні. 6. Особливості кіномистецтва незалежної України. 7. Український театр у сьогоденні. 8. Розвиток сучасного музичного мистецтва. 9. Українська культура в умовах євроінтеграції. 10. Сучасна культура Маріуполя. 	Визначити основні особливості української культури в період незалежності.	2	PH01 PH02
----	---	---	---	--------------

7. Самостійна робота

№ з/п	Види самостійної роботи	Годин	
		д	з
1	Опрацювання лекційного матеріалу	6	20
2	Підготовка до семінарських занять	28	20
3	Підготовка та виконання індивідуальних завдань	24	24
4	Підготовка до екзамену	22	40
	Разом	80	104

8. Індивідуальне завдання

Із змістового модуля 1. Історія України здобувачу необхідно підготувати коротке історичне есе на тему «Історія України в контексті світової історії» після перегляду однієї із запропонованих відео-лекцій Ярослава Грицака. Відповідь має бути аргументованою, із поясненням власної точки зору. Обсяг має бути щонайменше 1 сторінка А4.

Зі змістового модуля 2. Історія української культури здобувачу необхідно підготувати 2 індивідуальних завдання. Творче варіативне завдання на тему «Видатні пам'ятки української культури» з описом культурних пам'яток України, особливостей розвитку театрального, музичного мистецтва. Готується студентами у мікрогрупах (2-3 особи). Вимоги до оформлення презентації 8-10 слайдів, список джерел та літератури не менше 10 позицій. За бажанням додається презентація. Вимоги до оформлення презентації 8-10 слайдів, список джерел та літератури не менше 10 позицій.

З модуля «Історія української культури» також потрібно створити термінологічний словник (максимальний обсяг – 50 термінів, понять і діячів).

9. Методи Навчання

Навчальні лекції (вхідна, узагальнююча, проблемні, тематичні), семінарські заняття, робота з першоджерелами (аналіз документів та їх складання), робота з базами даних бібліотек, мережі Інтернет, виконання індивідуальних завдань.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи (есе, презентації). *Підсумковий контроль* проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзаменаційного тестування на платформі Moodle.

Питання для самоконтролю до екзамену з історії України

1. Предмет та завдання курсу «Історія України».
2. Стародавня історія України. Трипільська археологічна культура.
3. Іраномовні народи (кіммерійці, скіфи, сармати) в історії України. Давньогрецькі міста-держави Північного Причорномор'я та Криму.
4. Давні слов'яни на території України. Полянський союз племен.
5. Утворення держави Київська Русь. Характеристика Київської держави.
6. Хрещення Русі. Володимир Святий.
7. Ярослав Мудрий в історії України.
8. Володимир Мономах в історії України.
9. Боротьба князівств Русі проти татарської навали у 20-х – на початку 40-х років XIII століття.
10. Галицько-Волинська держава у XIII – першій половині XIV ст. Данило Галицький.
11. Загарбання українських земель іноземними державами у XIV ст. Литовські статuti.
12. Виникнення та розвиток українського козацтва (XV – перша половина XVII ст.). Утворення Запорозької Січі.
13. Боротьба українців проти експансії Кримського ханства наприкінці XV – першій половині XVII ст. Князь Д. Вишневецький.

14. Люблінська та Берестейська унії в історії України.
15. Козацько-селянські війни та повстання в Україні 90-х років XVI - 30-х років XVII ст..
16. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.: причини, етапи та наслідки.
17. Українсько-російський договір 1654 р., його історико-правова оцінка.
18. Гетьман Богдан Хмельницький – засновник козацької держави.
19. Руїна Гетьманщини. Гетьмани П.Дорошенко та І.Самойлович.
20. Постать гетьмана І.Мазепи в українській історії.
21. Конституція П.Орлика.
22. Політика Московської держави щодо Гетьманщини у XVIII ст. Ліквідація козацької держави. Її історичне значення.
23. Нова Січ. Ліквідація Запорозької Січі. Історичне значення козацтва в історії України.
24. Григорій Сковорода – філософ, педагог та поет.
25. Переселення греків у Приазов'я, створення грецьких поселень.
26. Т.Г. Шевченко - видатний діяч українського національного відродження.
27. Кирило-Мефодіївське товариство в українському національному русі. М. Костомаров і українське національне відродження.
28. Національне відродження в західноукраїнських землях у першій половині XIX ст. Руська трійця. Головна Руська рада.
29. Великі реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. в українських землях. Селянська реформа 1861р.
30. Громади і українське національне відродження у другій половині XIX ст. В. Антоновича М. Драгоманов.
31. Становище українців під владою Австро-Угорської монархії у другій половині XIX – на початку XX ст. Народовці та москвофіли. Просвіти.
32. Перші українські політичні партії наприкінці XIX – на початку XX ст.
33. Події першої російської демократичної революції (1905 – 1907 рр.) в українських землях.
34. Україна в роки Першої світової війни.
35. Державотворча діяльність Української Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918рр.). Універсали УЦР. М. Грушевський – провідник УЦР
36. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.
37. Селянський повстанський рух в Україні у 1918 – 1921 рр. Н.Махно.
38. Українська Народна Республіка періоду Директорії. С.Петлюра.
39. Західноукраїнська Народна Республіка.
40. Голодомор 1921 - 1923 рр. НЕП в Україні.
41. Політика українізації у 20-х рр. XX ст.
42. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період.
43. Сталінський тоталітарний режим в Україні (кінець 20-х – 30-і рр. XX ст.). Політичні репресії в Україні.
44. Радянська індустріалізація в Україні (кінець 20-х-30-і рр. XX ст.).
45. Колективізація сільського господарства України в 30-і роки XX ст. Голодомор 1932 -1933 рр.
46. Пакт Молотова – Ріббентропа. Радянізація західноукраїнських земель у 1939 -1940 рр.
47. Організація українських націоналістів: боротьба за самостійну, соборну Українську державу. С.Бандера: політичний портрет.
48. Початок німецько-радянської війни в українських землях. Оборона Києва.
49. Радянський партизанський рух в Україні.
50. Битва за Дніпро. Звільнення України від окупантів (1943 – 1944 рр.).
51. Боротьба Української повстанської армії за самостійну, соборну Українську державу.
52. Західні області УРСР у повоєнний період (1945 - 1953 рр.).
53. Соціально-економічні, політичні реформи та їх наслідки в УРСР у 50 – 60-і рр. XX ст.
54. Національно-культурне відродження в роки хрущовської «відлиги».
55. Дисидентський рух в Україні в 60-80-рр. XX ст.
56. Суверенізація УРСР. Проголошення незалежної Української держави.

57. Україна у сучасних міжнародних відносинах. Українська діаспора.
58. Суспільно-політичний розвиток Української держави на початку ХХІ ст.
Конституція України – основний закон незалежної держави.
59. Проблеми соціально-економічного розвитку України на початку ХХІ ст.
60. Євромайдан. Революція Гідності. Російська агресія на сході України.

Питання для самоконтролю до екзамену з історії української культури

1. Поняття культурогенезу.
2. Теорії культурогенезу.
3. Теорії походження українського народу.
4. Походження етнонімів «Русь» та «Україна».
5. Загальна характеристика первісної епохи.
6. Культура збирання та полювання.
7. Неолітична революція та культура раннього землеробства.
8. Феномен Трипільської культури.
9. Проблема культурної спадщини трипільської цивілізації.
10. Кочові народи на півдні України та їхня роль в формуванні української культури: кіммерійці, скіфи, сармати.
11. Грецькі міста-колонії (апоїкії) в північному Причорномор'ї.
12. Поява християнської культури на українських землях.
13. Зарубінецька культура.
14. Черняхівська культура.
15. Київська культура.
16. Етнічнокультурна відносенність культур I тис. н. е. на території України.
17. Створення давньоруської держави. Поняття спільної «давньоруської» народності.
18. Прийняття християнства на Русі та наслідки цього процесу.
19. Місце Київської Русі в культурному просторі Європи.
20. Галицько-Волинське князівство як правонаступник культури Київської Русі.
21. Поширення давньоукраїнської культури на територію Великого князівства Литовського.
22. «Олельковицький» ренесанс Київського князівства.
23. Вплив культури Балканських країн на процес відродження української культури.
24. Місце православної церкви в українському культурогенезі. Остаточне формування українського народу.
25. Особливості української міфології.
26. Традиції в сучасній українській символіці.
27. Розвиток народного українського мелосу та народного музичного мистецтва.
28. Традиції у розвитку давньоруського мистецтва.
29. Вплив християнства на розвиток мистецтва Русі. Архітектура Київської Русі та її особливості.
30. Художнє мистецтво: фреска, мозаїка, іконопис, книжкова мініатюра.
31. Мистецькі здобутки українського ренесансу.
32. Ренесанс в українській архітектурі.
33. Образотворче мистецтво. Іконопис і портретний живопис українського ренесансу.
34. Музика і театр в період Ренесансу.
35. Українське барокове мистецтво та його особливості.
36. Архітектура бароко.
37. Естетичні засади українського романтизму.
38. Творчість Т. Г. Шевченка.
39. Мистецтво реалізму в українській культурі.
40. Реалістичний театр в Україні.
41. «Театр корифеїв».
42. Творчість М. Лисенка і К. Стеценка.
43. Мистецтво у період українського культурного відродження (20-ті рр. ХХ ст.)
44. Український авангард в архітектурі та образотворчому мистецтві.
45. Театр «Березіль».

46. Розвиток українського кінематографу.
47. Творчість О. Довженка та І. Кавалерідзе.
48. Мистецьке життя України 50-х-60-х рр. ХХ ст.
49. Радянська політика у сфері мистецтва (70-і–80-і рр.).
50. Українське дисидентство у кіно, театрі.
51. Вплив перебудови на розвиток українського мистецтва.
52. Мистецтво в Україні доби розбудови державної незалежності.
53. Тенденції розвитку сучасного українського мистецтва.
54. Народне і самодіяльне мистецтво в період незалежності України.
55. «Українська національна колоритна школа».
56. Особливості культури Київської Русі.
57. Писемність, освіта і література Київської Русі.
58. Розвиток культури на теренах Галицько-Волинської держави.
59. Культура українського козацтва (друга пол. XV–перша пол. XVII ст.)
60. Місце і роль Острозького колегіуму в українській культурі.
61. Національно-культурне відродження в українській культурі Бароко і Просвітництва.
62. Місце і роль Києво-Могилянської академії в культурі України другої половини XVII–XVIII ст.
63. Феномен Бароко в українській культурі.
64. Українська барокова архітектура та її особливості.
65. Образотворче барокове мистецтво України.
66. Творчість Г. Сковороди.
67. Особливості архітектури України доби Просвітництва.
68. Образотворче мистецтво. Творчість Т. Калинського, Д. Левицького, А. Лосенка, В. Боровиковського, І. Мартоса.
69. Музичне мистецтво Просвітництва в Україні. Творчість М. Дилецького, М. Березовського, Д. Бортиянського, А. Веделя.
70. Козацтво як явище української барокової культури (друга пол. XVII–друга пол. XVIII ст.).
71. Національно-культурне відродження в Україні XIX ст.
72. Діяльність національно-культурних об'єднань в Україні у другій пол. XIX ст.
73. Реалізм в українському образотворчому мистецтві.
74. Тенденції розвитку української культури у період Національно-демократичної революції 1917–1921 рр.
75. Українське національно-культурне Відродження (20-ті рр. ХХ ст.)
76. Олесь Курбас і театр «Березіль».
77. Український авангард у мистецтві.
78. «Розстріляне Відродження» в українській культурі 30-х–50-х рр.
79. «Соціалістичний реалізм» та його вплив на розвиток українського мистецтва.
80. Образотворче мистецтво України другої пол. ХХ ст.
81. Музичне мистецтво України у ХХ ст.
82. Український театр другої половини ХХ ст.
83. Тенденції розвитку сучасної української культури. Законодавство України про культуру.
84. Мовне та релігійне питання у незалежній Україні.
85. Гуманізація сучасної української вищої освіти та розвиток науки.
86. Особливості кіномистецтва незалежної України.
87. Сучасне образотворче мистецтво.
88. Українська культура в умовах євроінтеграції.
89. Український театр у сьогоденні.
90. Розвиток сучасного музичного мистецтва.

11. Критерії оцінювання

Для допущення до підсумкової форми контролю студент має набрати за час навчання мінімальну кількість 20 балів і максимальну 50 балів. Наступні 50 балів здобувач отримує під час виконання екзаменаційних тестових завдань. Загальна кількість балів за курс – 100.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів
I. Незадовільний	0-8	Студент розрізняє об'єкти вивчення.
	9-16	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	17-24	Студент відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
II. Середній	25-37	Студент здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	38-40	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.
	41-49	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
III. Достатній	50-57	Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
	58-66	Знання студента є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
	67-75	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	76-84	Студент має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	85-92	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	93-100	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

Під час вивчення дисципліни «Українознавчі студії» застосовується поточний і підсумковий контроль знань здобувачів. Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи здобувачів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь в обговоренні питань з певної теми; відповіді на запитання; підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється у *формі екзамену – тестування з автоматизованим контролем знань на Навчальному порталі МДУ.*

Зразок екзаменаційних тестів:

Приклади тестів

1. Коли на Русі було офіційно запроваджено християнство:

- а) 859 р.;
б) 988 р.;
в) 1098 р.
2. Зображення із різнокольорових камінців:
1) фреска; 2) мозаїка; 3) графіті.
3. Розробник абетки для східних та південних слов'ян:
а) Ярослав Мудрий;
б) Кирило та Мефодій;
в) Володимир Мономах.
4. Визначте відповідність між кожним із персонажів давньоруської міфології і функцією, яку він виконував:
а) Перун; 1) бог вітру;
б) Сварог; 3) бог грому та блискавки
в) Стрибог; 4) бог вогню
г) Велес. 5) бог скотарства
5. Греко-католицька церква була створена в результаті укладання:
а) Кревської унії;
б) Берестейської унії;
в) Люблінської унії.
6. Духовна книга, що стала атрибутом при інавгурації Президента України:
а) Пересопницьке Євангеліє;
б) Луцьке Євангеліє;
в) Острозьке Євангеліє.
7. Організації захисників релігійно-культурної самобутності – це:
а) церква;
б) братства;
в) колегії.
8. Першодрукарем в Україні був:
а) І. Федоров;
б) Ф. Скорина;
в) П. Могила.
9. Український прототеатр називався:
а) пантомімою;
б) інтермедією;
в) вертепом.
10. Українська замкова архітектура – це:
а) система житлових приміщень;
б) оборонний комплекс;
в) поєднання резиденції власника та храму.
11. Як перекладається термін «бароко»:
а) красивий;
б) дивний;
в) давній.
12. Назвіть ознаки стилю бароко (2 правильні відповіді):
а) експресивність (чуттєвість);
б) раціональність та вираженість;
в) тяжіння до гармонії;
г) контрастивність.
13. Перша спеціальна музична школа в Гетьманщині діяла в:
а) Чернігові;
б) Глухові;
в) Батурині.
14. Представник архітектурного українського бароко:
а) Й. Кондзелевич;
б) С. Ковнір;
в) І. Величковський.

15. Назва вирізаного на гладкій поверхні малюнку і його відбитку:

- а) гравюра;
- б) парсуна;
- в) фреска.

16. Що таке панегірик:

- а) вірш, що однаково читався як зправа наліво, так і зліва направо;
- б) вірш, що читався на урочистих подіях і був присвячений якійсь особі чи визначній події;
- в) вірш – словесна гра з колористичним та графічним ефектами.

17. Учасники «Руської Трійці» (2 правильні відповіді):

- а) М. Шашкевич;
- б) М. Гулак;
- в) П. Куліш;
- г) І. Вагилевич.

18. Провідні діячі Кирило-Мефодіївського товариства (2 відповіді):

- а) П. Куліш;
- б) М. Шашкевич;
- в) Я. Головацький;
- г) М. Костомаров.

19. Вищі навчальні заклади, відкриті у ХІХ ст. (2 правильні відповіді):

- а) Харківський університет;
- б) Києво-Могилянська академія;
- в) Київський університет;
- г) Львівський університет.

20. Позначте письменників-реалістів (2 правильні відповіді):

- а) І. Франко;
- б) Марко Вовчок;
- в) Т. Шевченко;
- г) І. Котляревський.

21. Автор першої національної опери «Запорожець за Дунаєм»:

- а) П. Чубинський;
- б) М. Лисенко;
- в) С. Гулак-Артемівський.

22. Відомий представник українського архітектурного модерну:

- а) А. Меленський;
- б) В. Ярославський;
- в) В. Беретті;
- г) Д. Дяченко.

23. Хто з діячів культури у 1920-х рр. висунув гасло: «Геть від Москви!»:

- а) Микола Скрипник;
- б) Михайло Грушевський;
- в) Микола Хвильовий.

24. Режисером яких кінофільмів був Олександр Довженко: (2 правильні відповіді):

- а) «Звенигора»;
- б) «Тарас Трясило»;
- в) «Земля»;
- г) «Наталка Полтавка».

25. Колишній викладач Київського інженерно-будівельного інституту (нині КНУБА) Володимир Заболотний був автором проєкту будівлі:

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Верховної Ради України;
- в) головного корпусу КНУБА.

26. «Апостол» (1574), «Буквар» (1574), Острозька Біблія (1581) є першими:

- а) друкованими на українських землях книгами, виданими І. Федоровим;
- б) рукописними книгами, створеними тогочасною українською мовою;
- в) підручниками, надрукованими коштом православних братств;
- г) книгами, надрукованими коштом князя К. Острозького.

27. «Розстріляне відродження» - умовна назва:

- а) покоління українських політичних діячів часів Української революції, знищених під час Великого терору 1930-х років;
- б) групи українських «буржуазних спеціалістів», розстріляних у ході боротьби зі «шкідництвом» у 1920-1930-х роках;
- в) літературно-мистецької генерації України 1920-1930-х років, репресованої сталінським режимом;
- г) плеяди видатних українських учених, засуджених у 1930-х роках у справі «Спілки визволення України».

28. 28 вересня 1939 р. Радянський союз та нацистська Німеччина уклали:

- а) договір про ненапад;
- б) союзний договір;
- в) договір про дружбу та кордон;
- г) договір про поділ Польщі.

29. Акт злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної республіки було проголошено:

- а) договір про ненапад;
- б) союзний договір;
- в) договір про дружбу та кордон;
- г) договір про поділ Польщі.

30. Акт злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної республіки було проголошено:

- а) 1 листопада 1918 р.;
- б) 22 січня 1919 р.;
- в) 25 червня 1919 р.

31. Аорси, язигі, сіраки, алани, роксолани це:

- а) назви скіфських племен;
- б) назви сарматських племен;
- в) назви племен, що входили до гунського союзу;
- г) назви племен, що входили до антського союзу.

32. Братства в історії України – це:

- а) корпоративні об'єднання ремісників споріднених спеціальностей у містах, що користувалися магдебурзьким правом у XV-XVI ст.;
- б) добротинні товариства української шляхти, які опікувалися будівництвом православних храмів власним коштом у XVI ст.;
- в) об'єднання реєстрового козацтва та духовенства, які здійснювали контроль за діяльністю вищих православних церковних ієрархів у XV-XVI ст.;
- г) релігійно-громадські організації міщан при православних церквах на українських землях наприкінці XVI-XVII ст.

33. В якому році у Відні відбувся Перший конгрес ОУН?

- а) 1920;
- б) 1927;
- в) 1929;
- г) 1921.

34. Визначте, який з гетьманів очолював козацьке військо під час Хотинської війни:

- а) М. Дорошенко;
- б) Б. Хмельницький;
- в) Т. Федорович (Трясило);
- г) П. Сагайдачний.

35. Вони першими на території України навчилися виплавляти залізо із болотної руди та виготовляли довгі залізні мечі

- а) франки;
- б) кімерійці;
- в) вікінги;
- г) скіфи.

36. Головою Центральної Ради було обрано

- а) А.Ніковського;

- б) С.Петлюру;
- в) В.Виниченка;
- г) М.Грушевського.

37. Для України Друга світова війна розпочалася

- а) 15 березня 1939 р.;
- б) 1 вересня 1939 р.;
- в) 17 вересня 1939 р.;
- г) 22 червня 1941 р.

38. До складу яких держав належали землі Північної Буковини та Закарпаття наприкінці 14 ст.

- а) Молдавського князівства та Угорського королівства;
- б) Великого князівства Литовського та Угорського королівства;
- в) Молдавського князівства та Польського королівства;
- г) Польського королівства та великого князівства Литовського.

39. За яких обставин Українська Центральна Рада підготувала та оприлюднила свій Другий Універсал?

- а) збройний виступ самостійників;
- б) корніловський заколот у Росії;
- в) переговори та досягнення компромісу з делегацією Тимчасового уряду;
- г) проведення в Києві з'їзду народів Росії.

40. Запорізька Січ була заснована:

- а) Чорноморськими козаками у XVIII ст.;
- б) Бузькими козаками у XV ст.;
- в) Низовими козаками у XVI ст.;
- г) Реєстровими козаками у XVII ст.

41. Кампанія кінця 1940-х рр., спрямована на посилення партійного контролю за культурним життям, під час якої в УРСР посилюється наступ на гуманітарні науки, літературу та мистецтво

- а) «лисенківщина»;
- б) «волобуєвщина»;
- в) «ждановщина»;
- г) «шумкізм».

42. Коли відбулась битва князя Ольгерда із золотоординцями на Синіх Водах?

- а) 1362 р.;
- б) 1316 р.;
- в) 1340 р.;
- г) 1385 р.

43. Коли відбулася битва на річці Калка?

- а) 1199 р.;
- б) 1223 р.;
- в) 1239 р.;
- г) 1240 р.

44. Коли територію козацької України було поділено на Правобережну та Лівобережну Гетьманщини:

- а) У 1654 р. після підписання українсько-російського договору;
- б) У 1663 р. після відмови Юрія Хмельницького від влади;
- в) У 1667 р. після підписання Андрусівського договору;
- г) У 1672 р. після походу турецького султана на Поділля та Галичину.

45. Мета операції «Вісла»

- а) визволення території Польщі від нацистських окупантів;
- б) забезпечення українського населення Лемківщини, Холмщини, Надсяння та Підляшшя кращими землями;
- в) насильницьке переселення українців з території Польщі до УРСР;
- г) насильницьке переселення українців з районів їх компактного проживання в західні та північні райони Польщі з метою асиміляції.

46. На які періоди поділяється кам'яний вік:

- а) палеозой/мезозой/кайнозой;
- б) палеоліт/мезоліт/неоліт;

в) неоліт/енеоліт/халколіт;

г) крито-мікенський/архаїчний/класичний.

47. На які роки припадає діяльність Кирило-Мефодіївського товариства?

а) 1806-1812 рр.;

б) 1810-1812 рр.;

в) 1825-1826 рр.;

г) 1846-1847 рр.

48. Назвіть дату початку депортації кримських татар з Криму радянськими каральними органами?

а) 30 червня 1941 р.;

б) 18 травня 1944 р.;

в) 9 травня 1945 р.;

г) 5 березня 1953 р.

49. Організація, створена у лютому 1989 р. для підтримки належного рівня української мови:

а) «Просвіта»;

б) Товариство української мови ім. Тараса Шевченка;

в) Народний рух України;

г) Українське історично-просвітницьке товариство «Меморіал».

50. Перехід від привласнюючого господарства до відтворюючого — це характерна риса розвитку людського суспільства в епоху:

а) палеоліту;

б) мезоліту;

в) неоліту;

г) енеоліту.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Шкала оцінювання практичної роботи: семінарські заняття та індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ): максимальна кількість балів – 50 – зокрема: за модуль Історія України - 25 балів та модуль Історія української культури - 25 балів.

Модуль «Історія України»:

- за відповідь на семінарських заняттях: максимальна кількість балів – 20 (4 балів за один семінар помножені на 5 семінарів);

за підготовку самостійної та індивідуального навчально-дослідного завдання (історичне есе): максимальна кількість балів – 5.

Модуль «Історія української культури»:

- за відповідь на семінарських заняттях: максимальна кількість балів – 10 (5 балів за один семінар помножені на 2 семінари);

- за підготовку самостійної та індивідуального навчально-дослідного завдання (презентація або реферат): максимальна кількість балів – 15.

Бонусні бали (участь в підсумковому колоквиумі з курсу) – 5 балів.

Підсумковий контроль загальний за навчальну дисципліну "Українознавчі студії". Письмовий іспит-тест: максимальна кількість балів – 50.

Максимальна оцінка за вивчення навчальної дисципліни «Українознавчі студії» - 100 балів.

Поточне тестування та самостійна робота		Екзам ен	Сум а
Семінари	ІНДЗ	50	100
ЗМ 1	20		
ЗМ 2.	10		

Виявлення успішності студента здійснюється відповідно до бально-рейтингової шкали оцінювання, національної абсолютної шкали оцінювання успішності, оцінювання навчальної діяльності згідно із кредитно-трансферною системою. Релевантність відміток кожної з трьох шкал виявлення успішності визначається таблицею, яка наводиться нижче:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінк а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, джерела та нормативно-правові документи України, ілюстративні матеріали щодо змісту модулів та окремих тем, навчальний портал МДУ Moodle.

14.Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч.посіб. - 8-ме вид.,доп. – Академія, 2021. – 640 с.
2. Бойко О.Д. Новітня історія України. 2014 - 2023 рр.: Навч. посіб. – К., 2023. – 224с.
3. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. / Мицик Ю., Бажан О. – К.: Кліо, 2020 – 688 с.
4. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. – 432 с.
5. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Саміт-книга, 2021. – 472 с.
6. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Ключко]. - Перероб. і допов. вид. - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. – 509 с.
7. Історія української культури. Курс лекцій для студентів для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
8. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с.
9. Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 138 с.
10. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч 1. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 320 с. Упорядники: Г. І. Батичко, Л. Г. Дабло, О О Демідко, Ю. М. Нікольченко, Ю. В. Рябуха.
11. Історія української культури (XX століття): ілюстрована хрестоматія За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Ч 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2022. 292 с. Упорядники О. О. Демідко, Ю. М. Нікольченко, С.Є. Орехова.

Додаткова література

1. Демідко О.О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Курс лекцій для студентів спеціальності 034 Культурологія. Київ: Видавництво К-Ліра, 2021. 182 с.
2. Демідко О.О. Методичні рекомендації з курсу «Історія мистецтв». 2023. 50 с.
3. Демідко О.О. Театральне життя Північного Приазов'я (середина XIX–XX ст.): монографія. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 208 с.
4. Гуржій О., Чухліб Т. Козацька Україна. Боротьба за державу (XVI-XVII ст.). – К.:Арій, 2020. – 368 с.
5. Сергій Плохій. Три фактори перемоги над імперією та найбільша історична проблема України // NV. 2023. 6 вересня. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/istorik-plohiy-pro-istorichniy-vibir-ukrajini-yak-peremogti-rosiyu-ostanni-novini-50351568.html>
6. Шипік Н. Спроба колективізувати українців Закарпаття, переселених з Польщі на Донеччину (за матеріалами діловодної документації місцевих органів влади)//Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія, 2021, Вип. 30-31. – С.81-90.
7. Шипік Н. Боротьба із плинністю робітників, мобілізованих для роботи на підприємствах важкої промисловості Донеччини у 1943-1945 рр.// Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.- практи. конф., м. Маріуполь, 20 квітня 2018 р. / під заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. –С.32-36.
8. Шипік Н., Волониць В. Використання праці в'язнів на заводі ім. Ілліча у м. Маріуполі у повоєнні роки// Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.- практи. конф., м. Маріуполь, 29 квіт. 2019 р./ під заг. ред. КВ Балабанова.–Маріуполь: МДУ, 2019.–С. 110–113.

Інформаційні ресурси

1. Ізборник. Офіційний сайт. Режим доступу: <http://litopys.org.ua>
2. Бібліотека Гумер – гуманітарні науки. Офіційний сайт. Режим доступу: <http://www/gumer.info/>
3. Навчальний порт Moodle. Режим доступу: <http://moodle.mdu.in.ua/>

4. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України. Доступ з: <http://history.org.ua/uk>
5. Центр досліджень українського визвольного руху. Доступ з: <http://www.cdvr.org.ua>

Відео-матеріали:

1. Грицак Ярослав. Війна і творення України. Епізод 1: творення Заходу // The Ukrainians. – 2022. – 24 листопада. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hwmUX7VPKrE>
2. Грицак Ярослав. Війна і творення України. Епізод 2: козацька доба // The Ukrainians. – 2023. – 13 січня. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0VAqoS-XXvc>
3. Грицак Ярослав. Війна і творення України. Епізод 3: творення української нації // The Ukrainians. – 2023. – 27 січня. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tAC-5ER9IQw>
4. Грицак Ярослав. Історія України за 120 хвилин (2017) – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6o119xu3uPk>
6. Голубко Віктор. Зародження армії УНР: діяння С.Петлюри і П.Скоропадського, втрати і успіхи <https://www.youtube.com/watch?v=nW8LaDiER9A&list=PLjhjDQTF1TWuekDhaMTYCn7PUBloxwdYd&index=9>
7. Мараєв В. Кримська війна: міжнародна коаліція проти російської імперії // Історія без міфів. 2023. 11 жовтня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=E8LgISsVckU>
8. Тімоті Снайдер. Цикл лекцій Становлення сучасної України. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6NcH-LB5H2zezH0m0ii9LGd4gaEA38A>
9. Плохій Сергій Історія України у радянський період <https://www.youtube.com/watch?v=lGBVb3b2B58&list=PLVG9fxcdX32xPN4yb80jKEtwUg6tllPw6&index=13&t=288s>
10. Юркова Оксана Життя і пригоди М.Грушевського https://www.youtube.com/watch?v=hhF8g72L-dc&list=PLjhjDQTF1TWuekDhaMTYCn7PUBloxwdYd&index=30&ab_channel=Локальнаісторія

15. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального абонематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академ доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVI-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

1. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

2. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін. Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

2. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни/змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку результатів навчання, отриманих у неформальній та / або інформальній освіті .

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачена можливість визнання результатів навчання на курсах, дотичних до навчальної дисципліни, отриманих шляхом неформальної освіти на електронних платформах. Зокрема, на платформах Prometheus, EdEra, Learnlifelong.net. Часткове зарахування Модулю 1 можливе після прослуховування й отримання сертифікату курсу «Зародження української нації». Так само часткове зарахування Модулю 2 можливе після прослуховування й отримання сертифікату курсу «Культура і мистецтво».

16. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Українознавчі студії
Освітня програма	Кібербезпека
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Історії та археології, Культурології
Викладач ШБ, посада	Демідко Ольга Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології МДУ; Шипік Наталя Феофанівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології МДУ
Електронна адреса викладача	o.demidko@mu.edu.ua n.shipik@mu.edu.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Щопонеділка о 13:30, онлайн (Google Meet, Telegram); Вівторок 3 тижня, 13.30, онлайн (платформи Zoom, Telegram)
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	https://moodle.mu.edu.ua/course/view.php?id=11612
Компетентності та програмні результати навчання	<p>Компетентності</p> <p>Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки і/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов.</p> <p>Загальні: ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК03. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p>

	<p>ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p>Програмні результати навчання: РН01. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства. РН02. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.</p>
--	--

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Обсяг (години/кредити)				Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції		семінари			
		ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН		
I	120/4	20	8	20	8	1. Написання есе. 2. Творче завдання	Екзамен

Завідувач кафедри історії та археології

Володимир РОМАНЦОВ

Завідувачка кафедри культурології

Юлія САБАДАШ